

63. Toplum Çevirmenliği Ölçeği'nin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması¹

Coşkun DOęAN²

Demirali Yaşar ERGİN³

Hikmet ASUTAY⁴

APA: Doğan, C. & Ergin, D. Y. & Asutay, H. (2024). Toplum Çevirmenliği Ölçeği'nin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (39), 1047-1058. DOI: 10.29000/rumelide.1471530.

Öz

Son yüzyılın yarısından itibaren, çeviri alanında yaşanan değişim, daha önce dilbilimin bir alt alanı olan çevirinin, bilimsel alan olarak ortaya çıkmasını sağlamıştır. Çalışma alanı gittikçe genişleyen çeviri etkinliğinin ana başlıklarından olan sözlü çevirinin alt türevlerinden biri toplum çevirmenliğidir. Toplum çevirmenliği, farklı sosyo- kültürel yapıya sahip toplumlar arasında etkileşimi sağlamak açısından hem önemli bir dilsel iletişim hem de bir toplumsal uyum hizmeti sunmaktadır. Toplum çevirmenliği, kendi içerisinde farklı çalışma alanları olan ve özellikle göçmenlerin buldukları ülkelerde insan hakları çerçevesinde kamu hizmetlerinde faydalanmaları yönünde gönüllü çeviri hizmeti sunmaktadır. Ancak çok yeni olan ve henüz tanınmayan toplum çevirmenliği, kültürlerarası üstlendiği ve yürüttüğü sözlü çeviri çalışmaları pek tanınmamaktadır. Araştırmanın amacı toplum çevirmenliği hakkındaki görüşleri düzeylerinin saptanmasını sağlayacak ölçme aracı geliştirmektir. Araştırma, Trakya Üniversitesi 2021-2022 bahar dönemi Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi ve Fen-Edebiyat Fakültesi yabancı dil eğitimi bölümleri öğrencileri ile bu bölümler mezunu olup Edirne ilinde görev yapmakta olan öğretmenlerden rastgele seçilen 262 katılımcı ile yürütülmüştür. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan " Toplum Çevirmenliği Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek 4'lü derecelmeli 18 sorudan oluşmaktadır. Ölçek geliştirme istatistiği olarak alt boyutların belirlenmesinde Varimax rotasyonlu açımlayıcı faktör analizi kullanılmıştır. Her bir alt boyut için iç tutarlılık, madde-toplam korelasyon katsayısı ve

¹ **Beyan (Tez/ Bildiri):** Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Finansman: Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

Telif Hakkı & Lisans: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Kaynak: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Benzerlik Raporu: Alındı – Turnitin, Oran: %9

Etik Şikayeti: editor@rumelide.com

Makale Türü: Araştırma makalesi, **Makale Kayıt Tarihi:** 11.03.2024-**Kabul Tarihi:** 20.04.2024-**Yayın Tarihi:** 21.04.2024; **DOI:** 10.29000/rumelide.1471530

Hakem Değerlendirmesi: İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme

² Dr., Trakya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü, Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı/ Dr., Trakya University, Faculty of Education, Department of Foreign Language Education, (Edirne, Türkiye), coskundogan2002@yahoo.de, ORCID ID: 0000-0002-6072-2721, **ROR ID:** https://ror.org/ooxaon82, **ISNI:** 0000 0001 2342 6459, **Crossreff Funder ID:** 501100007104

³ Doç. Dr., Trakya Üniversitesi (emekli), Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Anabilim Dalı / Assoc. Prof., Trakya University (retired), Faculty of Education, Department of Educational Sciences (Edirne, Türkiye), demiraliergen@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-1670-4083, **ROR ID:** https://ror.org/ooxaon82, **ISNI:** 0000 0001 2342 6459, **Crossreff Funder ID:** 501100007104

⁴ Prof. Dr., Trakya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü, Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı/ Prof. Dr., Trakya University, Faculty of Education, Department of Foreign Language Education, (Edirne, Türkiye), hikmetasutay@yahoo.de, **ORCID ID:** 0000-0002-0175-2429, **ROR ID:** https://ror.org/ooxaon82, **ISNI:** 0000 0001 2342 6459, **Crossreff Funder ID:** 501100007104

madde-kalan korelasyon katsayısı ile belirlenmiştir. Benzer şekilde, ayırt etme gücünü belirlemek için üst ve alt çeyrekler arasında t-testi uygulanmıştır. Ölçeğin güvenilirliğini belirlemek için ölçek ve alt boyutlar için Cronbach ve Rulon katsayısı hesaplanmıştır. Yapılan istatistiksel işlemler sonucunda 10 olumlu, 8 olumsuz madde olmak üzere toplam 4 alt boyuttan oluşan ölçeğin geçerli, güvenilir ve kullanılabilir olduğu kanıtlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Toplum çevirmenliği, kültürlerarası iletişim, ölçek geliştirme

Validity And Reliability Study Of The Community Interpreting Scale⁵

Abstract

The aim of the research is to develop a measurement tool that will determine the level of views on community interpreting. The research was carried out with 262 participants randomly selected from the students of the foreign language education departments of the Faculty of Education and the Faculty of Arts and Sciences of Trakya University in the spring semester of Trakya University 2021-2022 and the teachers who graduated from these departments and work in Edirne. The "Community Interpreting Scale" prepared by the researchers was used as a data collection tool. The scale consists of 18 questions with a 4-point grading. Varimax rotational exploratory factor analysis was used to determine the sub-dimensions as scale development statistics. Internal consistency for each sub-dimension was determined by the item-total correlation coefficient and the item-residual correlation coefficient. Similarly, a t-test was applied between the upper and lower quartiles to determine the power of discrimination. In order to determine the reliability of the scale, Cronbach and Rulon coefficients were calculated for the scale and sub-dimensions. Similarly, a t-test was applied between the upper and lower quartiles to determine the power of discrimination. In order to determine the reliability of the scale, Cronbach and Rulon coefficients were calculated for the scale and sub-dimensions.

Keywords: community interpreting, intercultural communication, scale development

1. Giriş

İnsanları dünyada yaşayan diğer canlılardan ayıran biyolojik özelliği düşüncelerini dil yoluyla karşısındakine ifade etme yetisidir. Bu yetkinlik, hem ötekini anlamının hem de kendini anlatmanın temelini oluşturmaktadır. İnsanlık tarihi boyunca süregelen karşılıklı dilsel iletişim, insan medeniyetinin gelişmesi yönünde anahtar rolü oynamıştır. İnsan medeniyeti geliştikçe, çeşitli nedenlere

⁵ **Statement:** It is declared that scientific and ethical principles have been followed in the preparation process of this study and all the studies used are stated in the bibliography.

Conflict of Interest: No conflict of interest is declared.

Funding: No external funding was used to support this research.

Copyright & Licence: The authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published under the CC BY-NC 4.0 licence.

Source: It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation of this study and all the studies used are stated in the bibliography.

Similarity Report: Received - Turnitin, Rate: 9

Ethics Complaint: editor@rumelide.com

Article Type: Research article, Article Registration Date: 11.03.2024-Acceptance Date: 20. 04.2024-Publication Date: 21. 04.2024; DOI: 10.29000/rumelide.1471530

Peer Review: Two External Referees / Double Blind

dayalı olarak dünya üzerinde insan hareketlilikleri de başlamış ve farklı dillere sahip toplumlar birbirleri ile iletişim kurmak zorunda kalmıştır. Bu süreçte ortak anlaşma dili olan çeviri kullanılmıştır.

İnsanlık tarihi kadar eski olan çeviri, dilsel bir anlaşma aracıdır. Farklılıkların bir araya geldiği buluşma yeridir. Farklı sosyo-kültürel yapıları olan toplumların karşılaşmaları nadir gerçekleşirken bugün, özellikle teknolojik gelişmeler sonucunda tüm insanlık, daha kolay iletişim kurma ve hızlı ulaşım olanaklarına kavuşmuştur. Buna bağlı olarak, insanlar, çeşitli nedenlerden ötürü, yaşadıkları yerleri kalıcı veya geçici şekilde terk ederek, kendileri için yabancı olan yerlere gitmişlerdir. Farklı kültürlerle karşılaşan toplumlar hem kendilerini ifade etmek hem de öteki olanı tanımak için dilsel iletişim ihtiyacı duymuşlardır. Bu nedenle buldukları farklı ülkelerde dilsel ve kültürel anlamda zorluk çekenlerin sorunlarının çözümünde, sözlü çeviri kullanılmıştır. Farklılıklara iletişim kurma hizmeti, sözlü çevirinin alt ögesi olan toplum çevirmenliği adı altında sunulmaktadır. Çünkü toplum çevirmenlerinin sadece sözcüksel iletişim sağlamada değil, farklılıkların tüm sosyal ihtiyaçlarına yönelik de görev sorumluluğu bulunmaktadır.

Sözlü çevirinin önemli birtürü olan toplum çevirmenliği, ihtiyaç duyulduğu ve kullanıldığı alanlar gittikçe artmaktadır. Toplum çevirmenliğinin insan yaşamında gerekliliği, toplumsal değişim araçları olan küreselleşme, göç ve medya ile yakından ilişkilidir. Ancak henüz toplumların çoğu tarafından isim olarak tanınmayan toplum çevirmenliğinin, özellikle çokkültürlü toplum yaşamında ne kadar önemli bir rol oynadığı aşikardır. Farklı kültürlerin uyum içerisinde yaşamaları ve birbirlerinin kültürel değerlerini anlayarak hoşgörü ile karşılaşmaları toplum çevirmenliği ile olasıdır.

Çevirmenlik eğitimi alan ve gelecekte yabancı dil öğretmeni olacak öğrencilerin, günümüzde her alanda uluslararası işbirliğinin arttığı bu dönemde, toplum çevirmenliği ile ilgili dersleri ve semirleri takip etmeleri gerekmektedir. Özellikle jeopolitik konumu itibarıyla, dünya üzerinde çok önemli bir konumda bulunan Türkiye'de toplum çevirmenliği, toplum için yaşamsal öneme sahiptir. Doğal afetlerin sıkça yaşandığı Türkiye'de toplum çevirmenliğinin özellikle yabancı dil eğitimi alan kimseler tarafından tanınması ve gerektiğinde uygulamaya hazır olunması önem arz etmektedir. Bu çalışmada, yukarıdaki düşünceler çerçevesinde, toplum çevirmenliğinin, çeviribilim öğrencileri, dil eğitimi alan öğrenciler ve dili öğreten öğretmenler tarafından ne derce tanındığı ve çeviri bağlamında hangi hizmetleri sunduğu konuları ile ilgili nicel bir araştırma yapılmıştır.

2. Toplum Çevirmenliği

Toplum çevirmenliğinin en basit tanımı; farklı kültürlerden oluşan toplumun ortak dili yoksa, her iki yönlü olarak dilsel çeviri yapma etkinliğidir. Diğer sözlü çeviri etkinliklerden farkı, toplum çevirmenliğinin odak noktası, anlatılmak istenen metnin sözcüksel çevirisi yerine, kültürel boyutu ile aktarımıdır. Kültür boyutunda yapılan çeviri, (Ortner, 2023) çeviriminin her iki dili iyi bilmesinin yanında, dillerin bir parçası olduğu kültürleri de tanımayı gerektirmesidir. Bu bağlamda, toplum çevirmenliği, farklı toplumların hedef ülkeye niçin ve nasıl geldikleri, yani göç deneyimlerini de tanımasını gerektirmektedir. Kısaca sürekli olarak bir arada yaşayacak farklı toplumların sosyo-kültürel açıdan tanınması toplum çevirmenliğini diğer sözlü çeviri türlerinden ayıran en büyük özelliktir.

Dünya uluslarını her yönüyle yakından etkileyen küreselleşme hareketi, fakir ülkelerinden ekonomik olarak güçlü ülkelere yönelik olan uluslararası göçler ve teknolojinin insanlık için, uzağı yakın eden medya araçları, çokkültürlü yaşama ön ayak olurken kültürel değişimleri tetiklemiştir. Kültürel ve toplumsal değişimlere neden olan olguların hayat bulması dilsel ve kültürel aracılık hizmeti sunan

toplum çevirmenliğini her alanda gerekli hale getirmiştir. Bu anlamda sosyolojik bir dönüşüm yaşanan dünyada, çeviri artık dilsel bir eylem olmaktan çıkmış ve toplumu etkileyen dönüştüren bir olgu haline gelmiştir (Arı, 2014:36). Çeviri etkinliğinin sosyo- kültürel yapı ile ilişkilendirilmesi, toplum çevirmenliği düşüncesini öne çıkarmış ve bu alanda yapılan bilimsel çalışmaların, hedef dile yönelik yeniden üretilmesi gerekmektedir. Kaynak dilin kültürüne yönelik bu çeviri eğilimi, çevirinin kültür bağlamı çerçevesinde yapılmasının önemini vurgulamaktadır (Tosun, 2017: 287). Toplum çevirmenliğinin çalışma alanında kültürlerarası iletişimin doğru kurulması, toplumsal düzen açısından çok önemlidir.

Özellikle çokkültürlü bir siyasi yapılanma içerisinde olan Kanada ve Avusturalya gibi farklı dillerin konuşulduğu ülkelerde, halkın devlet hizmetlerinden faydalanması konusunda iletişim sorununu gideren kimselere toplum çevirmeni ya da kamu hizmeti çevirmeni denmektedir (Doğan, 2015:52). Çalışma alanı gittikçe genişleyen toplum çevirmenliğine, dünyanın farklı ülkelerinde farklı alanlarda (spor, bilimsel toplantı, uluslararası bayramlar gibi) düzenlenen uluslararası büyük etkinliklerinde ihtiyaç duyulmaktadır.

Çeviri etkinliğinin kültür ve toplumsal odaklı çalışmalara yönelmesi, toplum çevirmenliği adı altında yeni bir çalışma alanı ortaya çıkarmıştır. Dünyada her alanda yaşanan insan hareketlilikleri ve buna bağlı olarak oluşan farklılıkların sorunları, bilimsel çalışmaların eğilimini sorunların çözümüne yönelik olmasına, özellikle de çalışma alanı genişleyen toplum çevirmenliğine yönetmiştir. Pöchhacker'e göre (2012:6) toplum çevirmenliği, antropoloji, dilbilim, nöropsikoloji ve sosyoloji kadar bilimsel bir alandır. Ayrıca Pöchhacker (2012:7), 2004 yılından itibaren toplum çevirmenliği çalışmalarının literatürdeki yerini aldığını söylemektedir.

Gönüllülük esasına dayalı olan toplum çevirmenliği, ihtiyaç duyulan alanlarda kullanılmakta iken, zaman içerisinde uzmanlık gerektiren bir meslek haline gelmiştir. Çalışma kapsam alanı genişleyen toplum çevirmenliği, kültürel, toplumsal ve dilsel açıdan buldukları toplum içerisinde sorunları olan kişi veya gruplara, değişik alanlarda hizmet vermektedir (Doğan, 2020: 78). Bu alanları, sağlık alanında, mahkeme ve polis merkezlerinde, spor alanında, düzensiz göçmenlerle ilgili, çatışma ortamlarında ve afette toplum çevirmenliği şeklinde sıralamak mümkündür. Afette toplum çevirmenliği konusunda yapılan çalışmalar, her kesimden oldukça destek görmektedir. Afet sonrası yaşanan kaos içerisinde çeviri işi yapmak oldukça zor bir eylemdir. Bu bağlamda sadece yerel ve yabancı dil veya dilleri bilmek yerine, afette yapılacak diğer planlamalar konusunda uzmanlaşmış toplum çevirmenlerinin görev alması gerekmektedir (Kurultay/Bulut, 2012:84).

Dünyada yaşanan olumlu ekonomik, siyasal, kültürel değişimler, sözlü çeviri türü olan konferans çevirisinden farklı olarak toplum çevirmenliğinin bilimsel bir alan olarak ortaya çıkmasına neden olmuştur. Toplum çevirmenliliği paradigması, teori ve modelleri, metodolojik paradigmaları ile özgün bir bilim dalıdır (Moser- Mercer, 2012 :57) Yüz yüze gerçekleşen toplum çevirmenliğine son yıllarda oldukça büyük ilgi söz konusudur. Bugünün karmaşık insan yaşamı için oldukça gerekli olan toplum çevirmenliği konusunda, her bir bireyin ve özellikle de yabancı dil veya dillerle ilgili çalışma yürüten kimselerin, farkındalığının olması yaşamsal bir önemi bulunmaktadır.

3. Yöntem

Bu çalışmanın yabancı dil eğitimi öğretmenleri olarak görev yapmakta olan öğretmenler ile bu alanda eğitim görmekte olan öğretmen adayları, mütercim-tercümanlık öğrencileri ile yabancı dil ve edebiyat öğrencilerinin toplum çevirmenliği hakkındaki görüş, bilgi ve tutumlarını saptamaya hizmet edecek

ölçek geliştirmektedir. Toplum çevirmenliği yapan veya yapma hakkı olanların bu konudaki tutumlarını ele alan araştırmalarda kullanılacak ölçme aracı geliştirmeyi amaçlayan bu çalışma, toplam 262 katılımcı ile yürütülmüştür.

Katılımcıların %53.4'ünün uzmanlık dili Almanca %46.6'sının ise İngilizcedir. Katılımcıların %98.1'inin eğitim düzeyi lisans, %67.2'si kadın, %88.5'i öğrencidir (Tablo 1).

Table 1. Örneklem dağılımı

		f	%
Öğretmeni/Öğrencisi/Uzmanı olduğunuz yabancı dil?	• a) İngilizce	122	46,6
	• b) Almanca	140	53,4
Eğitim Düzeyiniz?	• a) Lisans	257	98,1
	• b) Lisansüstü	5	1,9
Cinsiyetiniz?	• a) Kadın	176	67,2
	• b) Erkek	86	32,8
Statünüz?	• a) Öğrenci	232	88,5
	• b) Öğretmen	30	11,5
Toplam		262	100,0

Araştırma e_survey yöntemiyle, anket ve ölçeğin internet tabanlı uygulanmasıyla gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından hazırlanan "Toplum Çevirmenliği Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek 4'lü derecelmeli 18 sorudan oluşmaktadır.

Aşama 1 açımlayıcı faktör analizi: Ölçek geliştirme istatistikleri olarak altboyutları belirlemek için varimax rotated açımlayıcı faktör analizi kullanılmıştır. Her alt boyut için ayrı ayrı madde-toplam korelasyon katsayısı ve madde-hariç toplam korelasyon katsayısı hesaplanarak içtutarlık belirlenmiştir. Aynı şekilde maddelerin ayırtetme gücünü saptamak için üst çeyrek ve alt çeyrekler arası t-testi uygulanmıştır. Ölçek ve alt boyutlar için Cronbach α ve Rulon katsayıları hesaplanarak güvenilirlik belirlenmiştir.

Aşama 2 doğrulatoryıcı faktör analizi: "Toplum Çevirmenliği Ölçeği"nin ilk aşamada açımlayıcı faktör analizi ve sonrasındaki analizler ile 18 maddeli 4 boyutlu olarak saptanan yapısının geçerliği doğrulatoryıcı faktör analizi ile test edilmiştir.

4. Bulgular

4.1. Aşama 1 açımlayıcı faktör analizi

Ölçeğin yapı geçerliğini belirlemede Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) kullanılmıştır. Verilerin faktör analizi yapmaya uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Barlett testleri ile değerlendirilmiş ve istatistiksel gereklilikleri karşıladığı saptanmıştır (Tablo 1).

Tablo 2. KMO ve Bartlett Testleri

Kaiser-Meyer-Olkin		0,847
Bartlett	Kaykare	1157,286
	sd	153
	p	0,000

Açımlayıcı (extraction) yöntem olarak temel bileşenler (principal component) analizi kullanılmıştır. Faktör analizi sonucu oluşan 4 faktörlü yapı toplam değişkenliğin yüzde 50,014'sını açıklamaktadır (Tablo 3)

Tablo 3. Açıklanan Toplam Değişkenlik

Bileşen	İlk Eigen değerleri			Kareler Toplamı			Döndürülmüş Kareler Toplamı		
	Toplam	Varyansın %	Birikimli %	Toplam	Varyansın %	Birikimli %	Toplam	Varyansın %	Birikimli %
1	5,102	28,346	28,346	5,102	28,346	28,346	5,102	28,346	28,346
2	1,555	8,639	36,985	1,555	8,639	36,985	1,555	8,639	36,985
3	1,302	7,233	44,218	1,302	7,233	44,218	1,302	7,233	44,218
4	1,043	5,796	50,014	1,043	5,796	50,014	1,043	5,796	50,014
5	,997	5,541	55,555						

"Varimax rotated" açımlayıcı faktör analizi ile faktörler ve hangi maddeleri içerdikleri belirlenmiştir (Tablo 4.).

Tablo 4. Varimax Döndürülmüş Açımlayıcı Faktör Analizi

Madde	Boyut	Eigen
1 Toplum Çevirmenliği hem sözlü hem yazılı çeviri etkinliğini içerir.	F3	0,481
2 Toplum Çevirmenliği için iki dili de bilmek yetmez, her iki kültürü de tanımak gerekir.	F3	0,481
3 Toplum Çevirmenliği, afette ve göç eylemlerinde çok gereklidir.	F1	0,529
4 Toplum Çevirmenliği, dilsel aktarım etkinliğidir.	F4	0,634
5 Toplum Çevirmenliği, evlendirme dairesi ve tapu dairelerinde dil yetersizliği yaşayan yabancılara sunulur.	F4	0,692
6 Toplum Çevirmenliği, farklı dilleri nedeniyle buldukları yerlerde sosyal hizmetlere ulaşamayan kimselere yönelik bir hizmettir.	F4	0,742
7 Toplum Çevirmenliği, farklı kültürler arasında bir köprü görevi yapmaktadır.	F1	0,657
8 Toplum Çevirmenliği, göçmenlerin göç ettikleri toplumla uyumlu yaşamasına hizmet eder.	F1	0,714
9 Toplum Çevirmenliği, mahkemelerde ve karakolda, farklı dil ve kültürden olan kimselere sunulan yazılı çeviri hizmetidir.	F2	0,698
10 Toplum Çevirmenliği, okullarda ve hastahanelerde gerek duyulan bir çeviri desteğidir.	F2	0,630
11 Toplum Çevirmenliği, sağlık hizmeti veren kurumlarda hayati önem taşır.	F2	0,545
12 Toplum Çevirmenliğine, gümrük ve yabancılar dairelerinde gerek duyulur.	F2	0,482
13 Toplum Çevirmenliği için her iki toplumsal yapıyı tanımak şart değildir.	F3	0,758
14 Toplum Çevirmenliği sadece dil bilmeyen göçmenlere verilen bir hizmettir.	F3	0,617

15	Toplum Çevirmenliği, çatışma ortamlarında ve savaşta işe yaramaz.	F1	0,544
16	Toplum Çevirmenliği, göçmenlerin göç ettikleri toplumla uyumlu yaşamasına yarar ama göçe maruz kalan topluma bir faydası yoktur.	F1	0,515
17	Toplum Çevirmenliği, küresel ticari işletmelerde çalışanlara yardım amacı taşımaz.	F1	0,516
18	Toplum Çevirmenliği, spor organizasyonlarında gerekli değildir.	F3	0,491

Açıklama yöntemi: Temel bileşenler analizi. Döndürme yöntemi: Kaiser normalleştirme ile Varimax. a. Döndürme 14 yinelemede birleştirildi

Ölçeğin 4 faktörden oluştuğu belirlenmiştir. Faktör analizi sonuçlarına göre belirlenen faktörler ve anlamları şöyledir (Tablo 5).

Tablo 5. Faktörler

	Faktörler/Boyutlar	Örnek maddeler
F1	Toplum Çevirmenliğinin Amacı	Toplum Çevirmenliği, göçmenlerin göç ettikleri toplumla uyumlu yaşamasına hizmet eder.
F2	Toplum Çevirmenliğinin Gerekliliği	Toplum Çevirmenliği, okullarda ve hastahanelerde gerek duyulan bir çeviri desteğidir.
F3	Toplum Çevirmenliğinin İçeriği	Toplum Çevirmenliği için iki dili de bilmek yetmez, her iki kültürü de tanımak gerekir.
F4	Toplum Çevirmenliğinin Hedef Kitle	Toplum Çevirmenliği, farklı dilleri nedeniyle buldukları yerlerde sosyal hizmetlere ulaşamayan kimselere yönelik bir hizmettir.

Boyutlar arası içtutarlık güvenirliliği saptamak için madde-toplam korelasyon ve madde-hariç toplam korelasyon katsayıları hesaplandı. Faktör toplamalarının ölçek toplamıyla ilişkilerini sorgulamak için hesaplanan Rulon=0.705, Cronbach α =0.752 olarak bulunmuştur. Bu analizlere göre tüm faktörlerin ölçeğin toplamı ile içtutarlık gösterdiği belirlenmiştir (Tablo 5).

Tablo 5. Boyutlararası İchtutarlık Analizi

Faktör		madde-toplam korelasyon katsayısı			madde- hariç toplam korelasyon katsayısı		
		rit	sd	p	rir	sd	p
F1	Toplum Çevirmenliğinin Amacı	0,763	260	p<.01	0,572	260	p<.01
F2	Toplum Çevirmenliğinin Gerekliliği	0,828	260	p<.01	0,654	260	p<.01
F3	Toplum Çevirmenliğinin İçeriği	0,743	260	p<.01	0,538	260	p<.01
F4	T. Çevirmenliğinin Hedef Kitle	0,697	260	p<.01	0,437	260	p<.01
		Rulon			Cronbach α		
		0,705			0,752		

Tüm faktörlerin her biri için ayrı ayrı iç tutarlık güvenirliliğini saptamak amacıyla madde-toplam korelasyon ve madde-hariç toplam korelasyon, Rulon, Cronbach α katsayıları hesaplandı. Bu analizlere göre tüm itemlerin faktör analiziyle belirlenmiş olan faktörleri ile içtutarlık gösterdiği görülmüştür (Tablo 6).

Tablo 6. Boyutlar İçin Maddelerarası İçtutarlık Analizi

		Rulon	Cronbach α
FT	Toplum Çevirmenliği	0,705	0,752
F1	Toplum Çevirmenliğinin Amacı	0,684	0,697
F2	Toplum Çevirmenliğinin Gerekliliği	0,756	0,720
F3	Toplum Çevirmenliğinin İçeriği	0,652	0,649
F4	Toplum Çevirmenliğinin Hedef Kitle	0,582	0,622

Ölçeğin toplum çevirmenliği hakkında bilgi ve görüşleri daha yüksek düzeyde olumlu, gerçekçi, doğru olan katılımcılar ile düşük düzeyde olan katılımcıları ayırt etmesi gerekir. Ayırt etme gücünü saptamak için üst çeyreklikteki kişiler ile alt çeyreklikteki kişiler arasında fark olup olmadığını analiz etmeye yönelik t testi kullanılmıştır. Ölçek toplam değerlerine göre katılımcılar sıralandı, üst çeyreğe ve alt çeyreğe giren katılımcılar belirlendi. Oluşturulan çeyreklikler arasındaki farkı sorgulamak için hesaplanan t sonuçlarına göre tüm faktörlerin toplum çevirmenliği bilgisi ölçek toplamında düşük düzey ve yüksek düzeyde olan bireyleri ayırt etmeye hizmet ettiği görülmüştür (Tablo 7).

Tablo 7. Faktörler İçin Ayırt etme Gücü t Testi Sonuçları

	Üst Çeyreklik			Alt Çeyreklik			karşılaştırma		
	n	\bar{x}	ss	n	\bar{x}	ss	t	sd	p
Toplum Çevirmenliğinin Amacı	71	3,643	0,288	71	2,838	0,317	15,724	140	p<.01 0,000
Toplum Çevirmenliğinin Gerekliliği	71	3,694	0,287	71	2,799	0,353	16,454	140	p<.01 0,000
Toplum Çevirmenliğinin İçeriği	71	3,710	0,264	71	2,949	0,362	14,208	140	p<.01 0,000
Toplum Çevirmenliğinin Hedef Kitle	71	3,460	0,384	71	2,695	0,385	11,776	140	p<.01 0,000

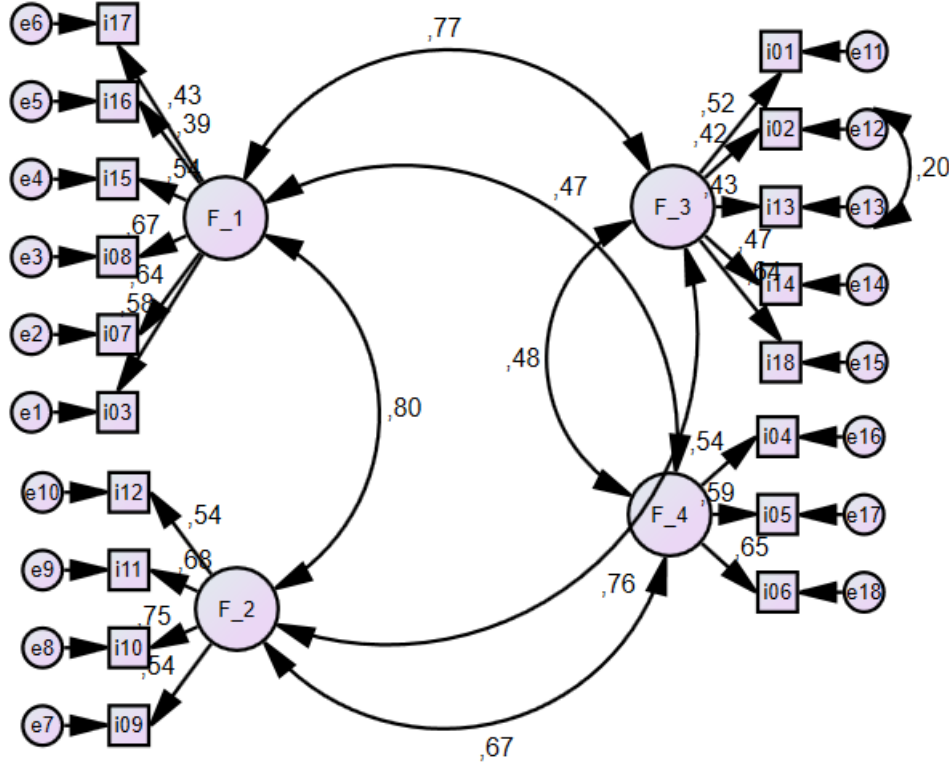
Ölçeğin genel puanı hakkında hesaplanan ayırt etme gücü aynı sistematikte faktör toplamına göre belirlenen üst-alt çeyrekliklere göre o faktöre giren maddeler için hesaplandı. Oluşturulan çeyreklikler arasındaki farkı sorgulamak için hesaplanan t sonuçlarına göre o faktördeki tüm itemlerin toplum çevirmenliği bilgisi faktör toplamında düşük düzey ve yüksek düzeyde olan bireyleri ayırt etmeye hizmet ettiği görülmüştür. Aynı sistematik ile tüm faktörler ve içerdiği maddeler hakkında ayırt edicilikleri hesaplandı. Bu istatistiksel işlemler sonucu tüm faktörlerde tüm maddelerin toplum çevirmenliği hakkındaki görüşleri yüksek ve düşük gerçeklik düzeyindeki katılımcıları ayırt etmeye hizmet ettiği görülmüştür.

Ölçeğin 18 maddelik 4 boyutlu son haline göre; 1, 9, 13-18 numaralı maddeler reverse değerlendirilmelidir (4=Hiç katılmıyorum, 3=Katılmıyorum, 2=Katılıyorum, 1=Tamamen Katılıyorum). Ölçekteki diğer tüm maddeler düz değerlendirilmelidir (1=Hiç katılmıyorum, 2=Katılmıyorum, 3=Katılıyorum, 4=Tamamen Katılıyorum). Boyut değerleri, içerdiği maddelere verilen cevapların ortalaması, ölçeğin toplam değeri boyutların değerlerinin ortalaması alınarak hesaplanır. Ölçek maddeleri, alt boyutları ve ölçek toplamı için yüksek puan bilginin doğruluk/görüşün gerçeklik düzeyinin yüksekliğini gösterir.

4.2. Aşama 2 Doğrulayıcı Faktör Analizi

Ölçeğin AFA (Açıklayıcı Faktör Analizi) ve madde analizi sonucunda oluşan 30 item 5 faktörlü yapısı daha sonra DFA (Doğrulayıcı Faktör Analizi) ile test edilmiştir. Yapılan DFA ile model uygunluğu için

elde edilen değerlerin uyum indeksleri ($\chi^2_{(128)}= 239,019$ $p=,000$ $\chi^2/df=1,867$ $CFI=,893$ $RMSEA=,058$ (%90 ,046-,069) $GFI = ,911$ $AGFI = ,881$) olarak bulunmuştur. İndeksler kriterlerle karşılaştırıldığında ölçeğin 5 alt boyutlu yapısı (modeli) doğrulanmıştır. Tüm itemler ölçekteki 5 faktöre istatistiksel manidarlıkla yüklendi. Şekil 1, ölçeğin tüm faktörlerini, itemlerini ve değerlerini göstermektedir.

Şekil 1. Doğrulayıcı Faktör Analizi

Ölçek toplamı ile tüm alt ölçekler arasındaki korelasyon katsayıları manidardır. Toplum Çevirmenliğinin Gerekliliği ile Toplum Çevirmenliğinin Hedef Kitle (r=0,114) arasında ilişki yoktur. Alt ölçekler arasındaki diğer tüm ilişkiler anlamlıdır (Table 8).

Table 8. Pearson korelasyon katsayısı faktör matrisi

	Toplum Çevirmenliğinin Amacı	Toplum Çevirmenliğinin Gerekliliği	Toplum Çevirmenliğinin İçeriği	Toplum Çevirmenliğinin Hedef Kitle	Toplum Çevirmenliği
Toplum Çevirmenliğinin Amacı	1	,523**	,413**	,294**	,800**
Toplum Çevirmenliğinin Gerekliliği	,523**	1	,300**	0,114	,651**
Toplum Çevirmenliğinin İçeriği	,413**	,300**	1	,264**	,673**
Toplum Çevirmenliğinin Hedef Kitle	,294**	0,114	,264**	1	,660**
Toplum Çevirmenliği	,800**	,651**	,673**	,660**	1

Normallik testleri olarak hesaplanan basıklık ve çarpıklık katsayılarının ± 1.64 değerleri içinde değiştiği görülmüş ve verilerin normal dağılım gösterdiği saptanmıştır. Boyutlar itibariyle toplum çevirmenliği düzeylerinin dar bir aralıkta seyrettiği [Toplum Çevirmenliğinin Amacı (3,223), Toplum Çevirmenliğinin Gerekliliği (2,910)] anlaşılmaktadır (Table 9).

Table 9. Faktörlerin betimsel istatistikleri

	N	Arit. Ort.	Std. Sapma	Skewness	Kurtosis
Toplum Çevirmenliğinin Amacı	262	3,223	0,414	-0,207	0,237
Toplum Çevirmenliğinin Gerekliliği	262	2,910	0,330	-0,153	1,208
Toplum Çevirmenliğinin İçeriği	262	3,015	0,330	-0,164	0,344
Toplum Çevirmenliğinin Hedef Kitle	262	3,041	0,461	-0,116	0,752
Toplum Çevirmenliği	262	3,047	0,268	0,185	-0,136

5. Sonuç

Toplum çevirmenliği, buldukları yerel toplumun aldıkları kamu hizmetlerinde eşit hizmet almak isteyen farklı kültürlere sahip yabancılara ve özellikle de göçmenlere yönelik verilen bir sözlü çeviri türüdür. Toplum çevirmenliği, iletişimin hızlı gerçekleşmesi ve bu kimselere sunulan hizmetlerin yerini bulması konusunda bir danışmanlık kurumudur. Farklı toplumların kaynaşmasını sağlayan bir sosyal uzmanlık hizmeti sunan toplum çevirmenliği, farklılıkların bir arada barış içerisinde yaşamalarına yardımcı olmaktadır.

Yapılan tüm istatistiksel analizler sonucunda 4 faktör ve 18 maddeden oluşan ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğuna dolayısıyla kullanılabilirliğine karar verilmiştir. Ölçekteki tüm boyutlarda yüksek puan katılımcıların toplum çevirmenliği görüşlerinin gerçekçilik/doğruluk düzeyinin yüksekliği anlamına gelmektedir.

Kaynakça

- Arabacı Candan, B., Ural, N. ve Koca, F. (2024). *Berufliche Selbstporträts von Deutschlehrerkandidat*innen und erfahrenen Deutschlehrenden in der Türkei*, *Trakya Eğitim Dergisi*, 14(1), 287-303
- Arabacıoğlu, B., & Balkaya, Ş. (2023). Literatur und interkulturelle Sensibilisierung Ein psychotherapeutischer Roman im Hinblick auf Vorurteile Stereotype und Fremdbilder in einer multikulturellen Gesellschaft, *International Journal of Language Academy (IJLA)*, 11(3), 297–315.
- Arı, S. (2014). *Çeviri Sosyolojisi*, Aylak Adam Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul
- Balkaya, Ş. (2023). Social Strategies in Language Learning for Promoting Speaking Skills. *Research on Education and Psychology (REP)*, 7, 494–513.
- Doğan, A. (2015) “*Sözlü Çeviri Çalışmaları ve Uygulamaları*”, Siyasal Kitapevi, Ankara
- Doğan, C. (2020). *Toplum Çevirmenliği Kuramdan Uygulamaya*, Sakarya Yayıncılık, Sakarya
- Koca F., Ural N., Arabacı-Candan B., Asutay, H. (2023). “*Trakya Germanistik Arastirmalari Cilt 2 - Dil ve Edebiyatta Afet*”, Trakya Üniversitesi Yayınları, Edirne-TÜRKİYE
- Kurultay,T./ Bulut, A. (2012) Toplum Çevirmenliğine Yeniden Bakışta Afette Rehber Çevirmenlik (ARÇ)”, *İstanbul Üniversitesi Çeviribilim Dergisi*, sayı:6 s.75-102 İstanbul

- Moser- Mercer, B. (2012) Identifying and interpreting scientific phenomena; s. 4759, Brenda Nicodemus, Laurie Swabey (Editors), *Advances in Interpreting Research*, Amsterdam/Philadelphia,
- Ortner, M. (2023). Dil ve kültürel aracı, dil ve kültürel aracı [evrimii]. sosyal aę sözlüğü. Bonn: Socialnet, 10 Mayıs 2023 [erişim tarihi: 6 Őubat 2024]. <https://www.socialnet.de/lexikon/29559>
- Pöchhacker, F. (2012). Toplum evirmenliği. *İstanbul niversitesi, eviribilim Dergisi* 6 (2),75-102
- Tosun, M. (2006). Kltrlerearası Bilgi Aktarımında evirmenin Sorumluluğu, *International Journal of Human Sciences - Vol.32 - pp.1 - ISSN : 1303-5134 - Temmuz-Aralık*.
- Tosun, M. (2017). *İşlevsel eviribilim*, Değişim Yayınları, İstanbul

Extended Summary

Translation is an activity as old as human history. As human beings get to know their own self, they have tried to discover and understand all the phenomena in nature that are different from themselves. The translation activity, which first started through imitation, has become a language of agreement at the linguistic level over time, as societies with different cultures living in different geographies came into contact for various reasons. Linguistic communication, which takes place in line with basic needs, has been used in more areas as human civilization developed. In the early periods, translation activity, which did not have an original scientific quality, served as a communication service as a sub-discipline of linguistics. The acceleration of technological developments and the possibilities that make human life easier in every field have enabled the expansion of the field of translation activity. For this reason, the tendency towards the field of translation and the number of joint studies with other scientific disciplines have increased.

Paradigm changes in translation, which focused on socio-cultural human movements in the last quarter of the twentieth century, have caused translation to become a unique field of science. Translation, rather than being purely linguistic translation, which is its basic function, has also begun to play a key role in solving different cultural and social problems. In particular, globalization, migration movements and media, which cause socio-cultural changes, have paved the way for translation activity to become a part of human life and the diversification of translation application areas. In this context, translation types have emerged under the headings of written and oral translation. One of these is "Community Interpreting", which is one of the main fields of work in interpreting.

Society. Translating is an oral translation practice that is required as a result of international human movements in the world based on various reasons. Community interpreting, which is actually done voluntarily but should be a profession due to increasing needs, is finding more application areas, especially in countries receiving immigration. The task of community interpreting is the linguistic communication service provided to individuals or communities from different cultures to effectively benefit from public services (such as health, education, police stations, courts) in the countries they live in. However, in addition to this service, it also undertakes the role of community translator and social engineer in order to live together in harmony with the local society, to be a part of that society and in the process of re-socialization. In this context, community translators need to know different languages as well as the socio-cultural structure of those languages.

Community translating is much needed in multicultural social structures where different cultures live together and provide a political umbrella for differences. Especially in Canada, Australia and Scandinavian countries, which have a multicultural management approach, community translation

plays a mediating role in allowing differences to express themselves and to understand other societies with different cultures, allowing them to experience the uniqueness of differences within the framework of tolerance. Community translation services include language and cultural services, making the incomprehensible understandable, eliminating prejudices between different cultures, and carrying out preventive activities against social conflicts. In this sense, community translators have to constantly work together with public institutions.

The language and cultural services of community interpreting are not only for immigrants. There is a great need for community interpreting, especially in major cultural and sports organizations held around the world. Community translators who know the language and culture of organization participants from different countries are assigned to meet all their humanitarian needs in the country they are in. On the other hand, in natural disasters that occur in the world, international aid organizations come to the region where the disaster occurs. Community interpreting services are needed to ensure that the search and rescue efforts here are carried out in a healthy and coordinated manner.

The recognition and promotion of community interpreting, which is still very new in the field, is very important in daily life where international human mobility is intense. It is of vital importance that teachers, teacher candidates, translation and interpreting department graduates and students, who have completed their higher education in the field of foreign language education, have knowledge about community translation and contribute to it. The study carried out in the light of all this information aims to raise awareness about community interpreting among the relevant people.